

Natuurtoets Sonnehaert

Zeist

14 oktober 2010

Zoon bureau voor ecologie

Colofon

Titel	Natuurtoets Sonnehaert Zeist
Opdrachtgever	mRO
Uitvoerder	Zoon buro voor ecologie
auteur	C. P.M. Zoon
Datum	14 oktober 2010

Zoon buro voor ecologie
De Haar 1, 7738 PV, Witharen
tel: 0523-676.470, fax: 0523-676.311
e-mail: info@zoon-ecologie.nl

Zoon heeft meer dan 30 jaar ervaring met veldonderzoek naar flora en vegetatie in Nederland. Vooral Noord-Holland, Utrecht, Gelderland, Noord-Brabant en Overijssel. Er is 20 jaar ervaring met faunaonderzoek in Europa en met terreinbeheer, natuurbeleid, natuurontwikkeling en het beoordelen van effecten van plannen voor bouwen, aanleg van wegen en kanalen in Nederland.

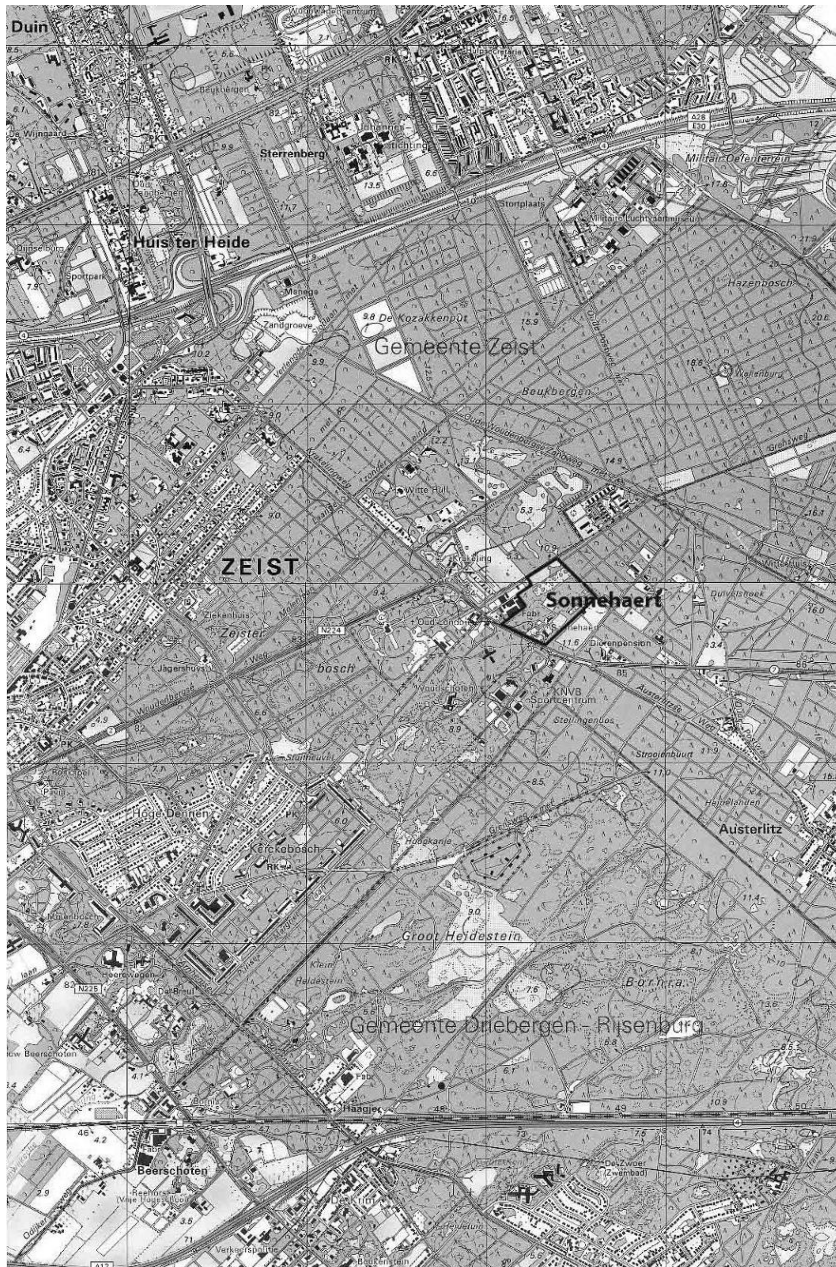
Inhoud

Inleiding	
Ligging van het terrein Sonnehaert	3
Het plan	4
Status van het terrein in het natuurbeleid	5
Toets op grond van gebiedsbescherming	6
Toets op grond van soortenbescherming	6
Onderzoek	7
Natuurwaarden	
Toestand van de natuur 1994 en 2006	8
Bestaande gegevens beschermde soorten	10
Aangetroffen beschermde soorten	10
Verwachting voor beschermde soorten	11
Het belang van het terrein voor beschermde gebieden en soorten	11
Effecten	
Effecten van het plan op de beschermde soorten	12
Effect van het plan op beschermde gebieden	12
Balans van winst en verlies als gevolg van het definitieve plan	12
Nee- tenzij toets	13
Conclusies over het plan	14
Aanbevelingen	
Adviezen voor inrichting en beheer	16
Zorgplicht soortbescherming	16
Voorstel voor activiteitenplan	16
Bronnen	17

Bijlage 1 Aanvullend onderzoek 2009

Inleiding

Landgoed Sonnehaert is al geruime tijd verlaten door een zorginstelling. De huidige eigenaar is van plan om de oude villa en het koetshuis te restaureren. Om een economisch haalbare bedrijfssituatie te krijgen is het nodig om extra gebouwen te plaatsen. Daarom wil men achter het huis een nieuw kantoorgebouw realiseren. De plannen daarvoor zijn gebaseerd op een uitbreidingsmogelijkheid die het bestemmingsplan 1984 (gemeente Zeist) bood. Om dit mogelijk te maken wordt een en ander planologische voorbereid. Omdat het terrein in de bossen van de Utrechtse Heuvelrug ligt is het nodig om de bestaande natuurwaarden in beeld te brengen en helder te krijgen of er kansen zijn voor verbetering van de natuur.

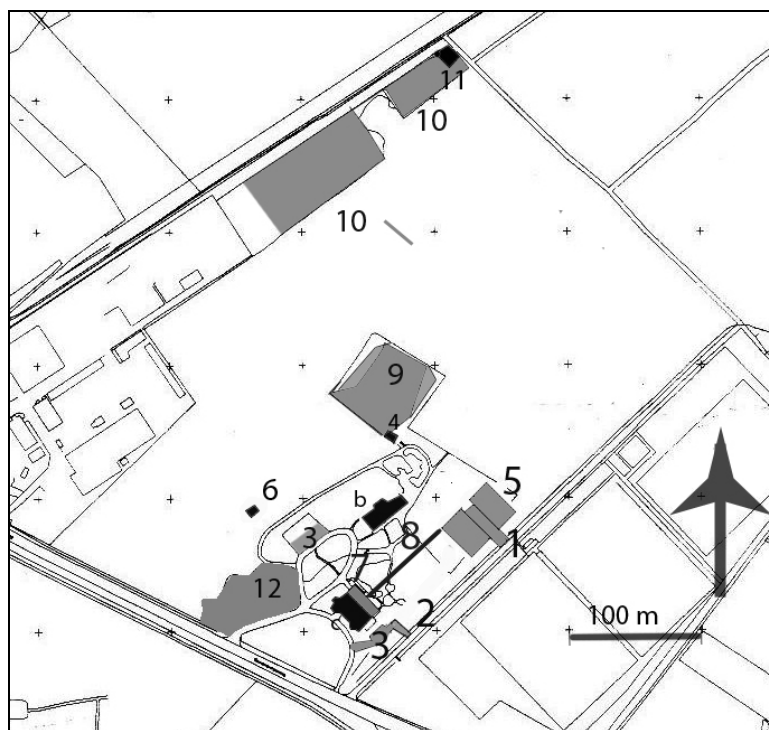

Sonnehaert in de bossen ten oosten van Zeist

Het plan

Voorontwerp bestemmingsplan Sonnehaert 2010

Het plan voor Sonnehaert, versie 2010

De blokhut (6) blijft bestaan voor recreatieve doeleinden. Het koetshuis (b) en de villa (c) blijven bestaan voor kantoordeeleinden, maar worden gerenoveerd. De villa wordt aan de achterzijde uitgebreid (7). Twee geschakelde kantoorgebouwen (5) worden in de hoek van de achtertuin gebouwd. De parkbosstrook tussen villa en gebouw 5 wordt deels verwijderd, om een eenheid en doorzicht in het park te krijgen en om een ondergrondse verbinding tussen beide gebouwen aan te kunnen leggen (8). De open ruimte tussen de gebouwen zal worden beheerd als park met verspreide bomen. Toegang voor de kantoorgebouwen en de villa is gepland over de laan op de grens met de KNVB (1 en 2). Bij de villa en op de bestaande halfverharding aan de westzijde zijn kleine parkeerplaatsen (3) gepland.

De oude tuin, die nu in gebruik is als gronddepot (9), wordt omgezet naar natuur. De bestaande kleine schuur (4) wordt verwijderd.

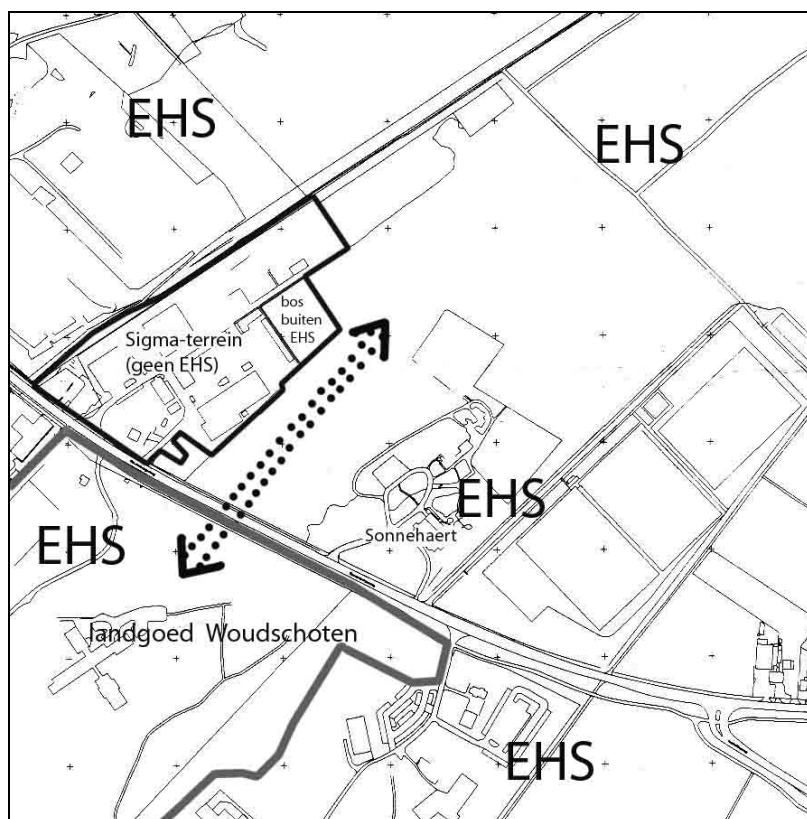
De verlaten ponyweide in het noorden (10) wordt omgezet naar natuur. De ponystal (11) wordt verwijderd. Tenslotte wordt de westvleugel van het park omgezet naar natuur (12).

Status van het gebied in het natuurbeleid

Het terrein ligt bijna geheel in de Ecologische Hoofdstructuur. Een kleine hoek bos tegen het bedrijventerrein aan ligt niet in de EHS. Tegenover Sonnehaert ligt in de EHS het landgoed Woudschoten (Natuurschoonwet). In het Masterplan Woudenbergseweg en omgeving (Mulder et al., 1995) wordt het bosgebied tussen huize Sonnehaert en het bedrijventerrein aangegeven als belangrijke lokale ecologische verbinding.

De bossen op Sonnehaert vallen onder de Boswet. De bomen en bos binnen het bouwblok (bestemmingsplan 1984) vallen alleen onder de gemeentelijke kapverordening.

De provincie heeft aangegeven dat de status van het bouwblok niet hard is. Vanwege de ligging in de EHS moet waarschijnlijk uitgegaan worden van een blanco situatie. Dan valt al het bos dat buiten de feitelijke tuin ligt onder de Boswet.

Sonnehaert in de Ecologische Hoofdstructuur

In het Natuurgebiedsplan Utrechtse Heuvelrug is Sonnehaert onderdeel van deelgebied 10. Dat gebied bestaat uit naaldbos, loofbos, heide en restanten stuifzand. Er is voor dit gebied alleen een set natuurdoeltypen geformuleerd bestaande uit: Natuurbos, bos met verhoogde natuurwaarde, droge heide, droog soortenrijk grasland en soortenrijk stuifzand. Deze typen kunnen afhankelijk van de situatie ter plekke in principe overal gerealiseerd worden.

Toets in het kader van gebiedsbescherming

Voor elke ingreep, beheersplan, bestemmingsplan of bouwplan, in de Ecologische Hoofdstructuur, dient onderzocht te worden of er negatieve effecten zijn op de instandhouding van het gebied als leefgebied voor karakteristieke soorten en gemeenschappen.

Voor ingrepen die mogelijk de natuurwaarden van de EHS aantasten, geldt het principe "Nee-tenzij". Afweging van het natuurbelang in de EHS vindt plaats in het spoor van de Ruimtelijke Ordening (bestemmingsplan). Alleen als de kwaliteit van de EHS verbeterd kunnen ruimtelijke ontwikkelingen toegestaan worden (saldobenadering).

Bosopstanden buiten het bouwblok/erf die door de ingreep verdwijnen, zullen in de regio gecompenseerd moeten worden, conform de boswet.

Toets in het kader van soortbescherming

Bij elk plan dat ingrijpt op standplaatsen van planten of verblijfplaatsen van dieren, dient getoetst te worden wat het effect is op beschermde soorten. In de Flora- en Faunawet worden beschermde soorten in drie beschermingscategorieën ingedeeld.

Beschermingscategorieën Flora- en Faunawet

- Tabel 1 algemene soorten waarvoor geen ontheffing aangevraagd hoeft te worden bij bestendig beheer of ruimtelijke ontwikkeling. Anders is wel ontheffing nodig voor verstoren, vernietigen en geldt altijd de zorgplicht (art. 2).
- Tabel 2 soorten waarvoor ontheffing aangevraagd moet worden, behalve als er gewerkt wordt volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. Ontheffing kan worden verleend als de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt.
- Tabel 3 zeldzame soorten, Habitatrichtlijnsoorten en Vogelrichtlijnsoorten (alle vogels).
Altijd moet ontheffing aangevraagd worden. Ontheffing wordt alleen verleend als voldaan wordt aan alle volgende criteria:
- én - er sprake is van een in de wet genoemd belang (hier: ruimtelijke ontwikkeling)
 - én - er geen alternatieven zijn
 - én - de ingreep geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort

De regels voor de toets op soortbescherming (flora- en Faunawet) zijn sinds 2009 veranderd:

Voor Habitatrichtlijnsoorten (alle vleermuizen en de zandhagedis) en Vogelrichtlijnsoorten (alle vogels), die alle in tabel 3 staan, is geen ontheffing bij **ruimtelijke ontwikkeling** mogelijk, omdat deze ontheffingsgrond niet genoemd wordt in de Europese Habitatrichtlijn.

Jaarrond zijn nesten en verblijfplaatsen van vogels beschermd, als deze het gehele jaar gebruik maken van de verblijfplaatsen (cat 1), honkvaste koloniebroeders (cat. 2) of honkvaste niet-koloniebroeders (cat 3) zijn en als de soort zelf geen nest kan maken en elk jaar naar hetzelfde nest terugkeert (cat 4). Van andere vogelsoorten (cat. 5) zijn nesten alleen beschermd als ze in gebruik zijn tijdens het broedseizoen. Voor deze soorten dient het plan zo uitgevoerd te worden dat de duurzame instandhouding van deze soorten niet bedreigd wordt. Initiatiefnemer dient dit aannemelijk te maken door middel van een activiteitenplan, dat door het ministerie van LNV goedgekeurd moet worden.

Voor overige soorten uit tabel 2 en 3 is het nodig ontheffing aan te vragen van verboden handelingen op grond van de Flora- en Faunawet.

Met deze aangepaste regels voor soortbescherming moet nu rekening gehouden worden.

De afweging van het belang van soorten van de nationale Rode lijst en provinciale Oranje lijst vindt plaats in het spoor van de Ruimtelijke Ordening. Het bevoegd gezag hierin is de provincie.

Voor alle soorten geldt de zorgplicht (art. 2 Flora – en Faunawet).

Onderzoek

In het plangebied is het volgende onderzoek gepleegd:

In 1994 is de algemene natuurkwaliteit vastgesteld in het kader van het Masterplan Woudenbergseweg (Mulder et al, 1995). Het hele landgoed Sonnehaert is toen gekarteerd.

In 2002 is op geheel Sonnehaert onderzoek gedaan naar flora en fauna (de Vries, 2002). In 2005 is onderzoek gedaan naar flora en fauna rondom de plaatsen waar ingrepen gepland waren (de Vries 2005).

In 2006 is de toestand van de begroeiing op het hele landgoed Sonnehaert integraal gekarteerd (Zoon, 2007).

Naar aanleiding van een contra-expertise door bureau Regeling (2009) is in oktober 2009 een terreinbezoek gebracht om te beoordelen of de gebouwen, begroeiing en bomen verblijfplaatsen zouden kunnen bevatten van vogels, vleermuizen en reptielen.

De conclusie in 2009 was dat er voldoende bekend was om effecten op beschermde soorten te kunnen beoordelen (Zoon, 2009).

Op 22 september 2010 is het landgoed Sonnehaert integraal bezocht, om de huidige toestand van het terrein vast te stellen, tbv deze herziene toets.

In de directe omgeving van het plangebied is ook divers onderzoek gedaan:

In 2005 is onderzoek naar amfibieën en reptielen gedaan langs de noordwestrand van landgoed Sonnehaert rond de Krakeling (van de Bijtel, 2005).

In 2007 is de flora en fauna onderzocht van het aangrenzende landgoed Woudschoten (van den Brandhof, 2007).

In 2007 is het aangrenzende KNVB terrein op flora, fauna en vegetatie onderzocht (Zoon, 2010a). In 2010 is aanvullend onderzoek bij de KNVB gedaan naar beschermde soorten (Zoon, 2010b).

Bij de meeste onderzoeken van het plangebied is ook de omgeving voorzover op landgoed Sonnehaert meegenomen.

Er heeft in het plangebied een vrij hoge onderzoeksintensiteit plaats gehad

Natuurwaarden

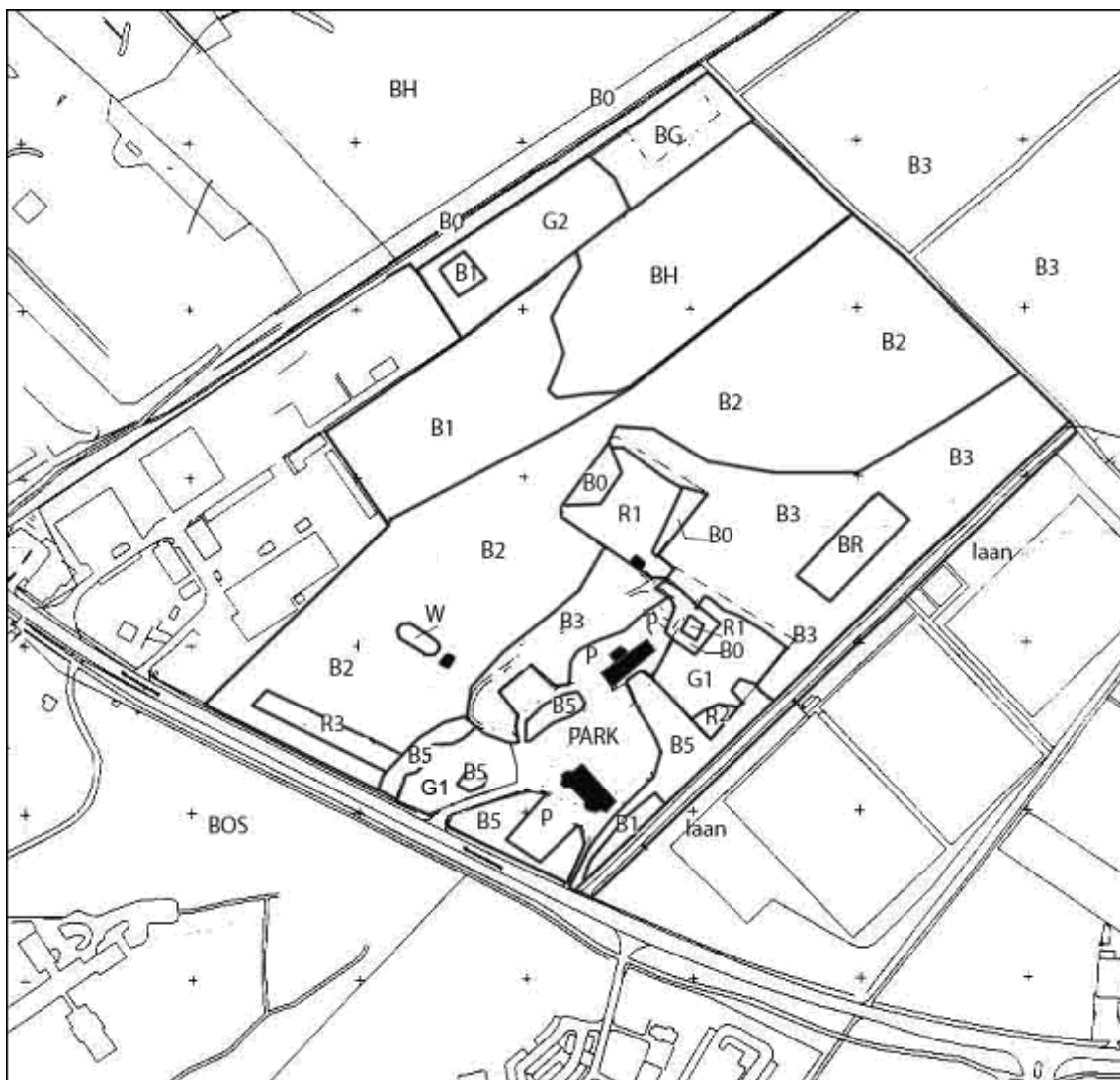
Toestand van de natuur in 1994 en 2006

Het landgoed bestaat grotendeels uit bos. In grote lijnen is de situatie nog net als in 1994 (zie figuur), maar de bossen zijn ouder geworden.

Toestand in 1994 (Mulder et al, 1995)

- B1 oud naaldbos met jong loofhout en jong loofbos
- B2 oud naaldbos met ouder loofhout (lage boomlaag)
- B3 gemengd bos met flora van oud bos (lelietje van dalen)
- B4 oud loofbos met weinig ondergroei
- HB jong natuurlijk gemengd bos op vergraste heide
- G droog grasland niet of extensief beheerd
- Laan Amerikaanse eiken zonder ondergroei
- Park gazons, paden, sierbomen en gebouwen

Toestand van de begroeiing in 2006 en 2010

B0	jong loofbos (beuk, eik, berk, haagbeuk)
B1	jong tot middeloud naaldbos, soms met jong loofhout
B2	oud naaldbos met ouder loofhout (boomlaag)
B3	gemengd oud bos (Grove den, Beuk, Eik, Esdoorn, Tamme kastanje) met bosflora (Lelietje van dalen, Hengel, Hulst) en Tonderzwam op dood hout
B5	gemengd oud parkbos met cultivarstruiken (taxus, rhododendron)
BH	natuurlijk gemengd bos op vergraste heide (pijpensiroetje en bochtige smeie)
BR	bosopslag, oude solitair en resten van beukenhaag in kuil met ruigte
BG	jong bos beweid met ponies
R1	gronddepot met droge ruigte met jonge bosopslag en Japanse duizendknoop
R2	frambozenstruweel op droog grasland
R3	gronddepot met droge ruigte met opslag van Larix en Rhododendron
G1	droog heischraal grasland onbeheerd
G2	droog grasland, recent beweid met ponies, nu verlaten
Laan	amerikaanse eiken zonder ondergroei
P(ark)	gazons, paden, sierbomen, tuinen
Bos	niet nader bepaald bos
W	kunstmatige vijver met natuurlijke oeverbegroeiing
	gebouw

Aanwezigheid beschermde soorten

Op het terrein is de Hazelworm aangetroffen in het spontane bos op vergraste heide in het noordwesten (De Vries, 2002). Dit habitat (jong, zeer open bos met zeer veel pijpenstrootje) is in 2006 nog steeds zeer geschikt voor reptielen. Op de rand van het landgoed naar het naastgelegen bedrijventerrein Sigma is een Zandhagedis gevonden (De Vries, 2002). Deze is waarschijnlijk afkomstig van de naastgelegen zandafgraving van de Krakeling, waar Zandhagedis en Hazelworm beide voorkomen (van de Bijtel, 2005).

De Zandhagedis is ook bekend van Woudschoten. Deze soorten zijn beschermd en voor bedreigende ingrepen moet ontheffing aangevraagd worden. De vondst op de rand van Sonnehaert is een teken dat de uitwisseling tussen Krakeling en Woudschoten nog functioneert.

Algemene beschermde soorten op het terrein zijn Bruine kikker, Kleine watersalamander, Egel, Ree, Mol, Vos en Konijn. Deze soorten komen op het hele landgoed voor, ook veel in de verruigde tuin voor. Verder zijn aangetroffen de standvogels/holenbroeders Grote bonte specht, Boomklever en Boomkruiper. De Huismus broedt in het Koetshuis (de Vries, 2002, 2005).

In 2006 is een kolonie van de rode bosmier aangetroffen in de ruigte centraal in het terrein (oude tuin). In 2005 zijn enkele gewone dwergvleermuizen jagend aangetroffen. Kolonies werden er in de bomen en gebouwen gezocht maar niet gevonden (De Vries, 2005).

In 2009 werd het koetshuis en de parkbomen onderzocht op mogelijkheden voor verblijfplaatsen van vleermuizen en holenbroeders. Deze werden niet gevonden (zie bijlage).

De flora van de graslanden en ruigten is wel natuurlijk maar zeer algemeen. Het gaat om kruidenrijke struisgrasvegetaties in het park (verlaten gazon) en ruderaal grasvegetatie in de pony-weide.

De flora van de bossen bevat de bijzondere (niet beschermde) soorten Lelietje der dalen en Hengel, beide indicatoren van oude bosgroeiplaatsen. In 2010 heeft Lelietje der dalen zich zeer sterk uitgebreid in de noordhoek van de tuin. Op de voormalige ponyweide in het uiterste noorden groeit de niet beschermde wilde aardbei (2010).

In 2010 werd voor het eerst een Eekhoorn gezien in het noordelijk deel van het bos.

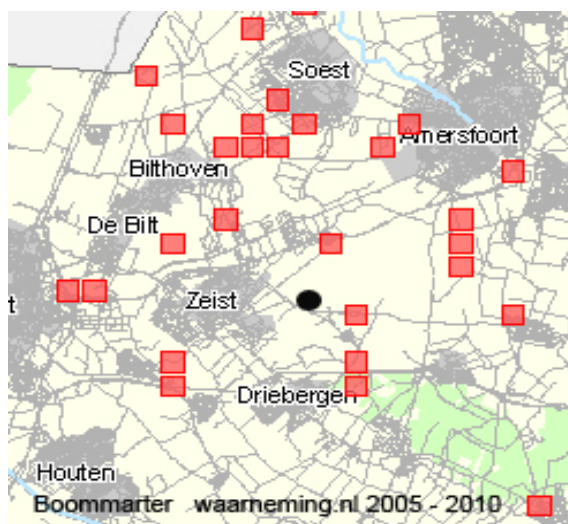
Overzicht aangetroffen beschermde soorten (2002 - 2010)

Soort	rode lijst (NL)	oranje lijst (Ut)	flora-faunawet Tabel	habitat-/vogelrichtlijn categorie.
Zandhagedis	bedreigd	sterk bedreigd	3	ja
Hazelworm	kwetsbaar	potentieel bedreigd	3	
Bruine kikker			1	
Kleine watersalamander			1	
Grote bonte specht				5 ja
Boomklever				5 ja
Boomkruiper				5 ja
Huisumus	gevoelig			2 ja
Gewone dwergvleermuis			3	ja
Eekhoorn			2	
Egel			1	
Ree			1	
Mol			1	
Vos			1	
Konijn			1	

Verwachting voor beschermde soorten op grond van onderzoek in de directe omgeving tot 2010

Soort	Rode lijst (NL)	Oranje lijst (Ut)	Flora-Faunawet Tabel	Habitat-/ Vogelrichtlijn categorie
Laatvlieger	kwetsbaar		3	ja
Gewone grootoorvleermuis			3	ja
Boommarter	kwetsbaar	potentieel bedreigd	3	
Gewone pad			1	
Ringslang	kwetsbaar	potentieel bedreigd	3	
Levendbarende hagedis	gevoelig	potentieel bedreigd	2	
Zwarte toorts		gevoelig		
Valse salie		gevoelig		
Brede wespenorchis			1	
Verfbrem	bedreigd			
Groene specht	kwetsbaar	potentieel bedreigd	5	ja

De Groene specht is niet aangetroffen, maar zijn habitat (afwisseling van bos en grasland) is wel aanwezig.

Het blijkt dat de Boommarter in de bossen noordelijk en oostelijk van huize Sonnehaert voorkomt (Waarneming.nl, 2010, zie kaartje). Het bosgebied van Sonnehaert kan van belang zijn om over de Woudenbergse weg te kunnen trekken.

Ringslang, Levendbarende hagedis en Gewone pad zijn aangetroffen in de naastgelegen zandafgraving de Krakeling (van de Bijtel, 2005). Zij kunnen van daaruit het terrein van Sonnehaert koloniseren, omdat geschikte biotopen aanwezig zijn.

Het belang van het terrein voor Beschermde gebieden en soorten

Zoals in het masterplan Woudenbergseweg e.o. (1995) aangegeven wordt, is het bos van Sonnehaert belangrijk als uitwisselingsgebied tussen de bosgebieden aan weerszijden van de Woudenbergse weg.

Het belang wordt duidelijk, wanneer de ligging beschouwd wordt tussen de populaties van reptielen van de Krakeling en die van Woudschoten. Ook voor de Boommarter vormt het bos van Sonnehaert, KNVB en Woudschoten een geschikte corridor over de Woudenbergseweg heen.

Het noordwestelijk gedeelte van het terrein met open bossen is van belang als leefgebied voor reptielen in samenhang met de afgraving van Krakeling.

Effecten

Effecten van het plan op beschermde soorten

Het plan heeft een beperkte negatieve invloed op beschermde soorten. De bebouwing valt grotendeels over het grasveld en het parkbos, waarbij geen verblijfplaatsen van holenbroedende standvogels zullen verdwijnen. Dit is in 2009 vastgesteld (zie bijlage). Het grootste deel van de parkbomen en dus de natuurwaarde daarvan, kan intact blijven, zodat paarplaatsen van vleermuizen op deze bomen behouden blijven. Op termijn zullen deze bomen ook geschikt worden voor holenbroeders en vleermuiskolonies.

Er gaat een klein deel oud loofbos bij het nieuwe gebouw verloren. Dit bos heeft goed ontwikkelde bosflora, biotoop voor boombewonende standvogels (mogelijk groene specht en hazelworm. Door de kleine schaal en de beperkte actuele natuurwaarden is het effect waarschijnlijk niet significant. Het is verder tijdelijk, omdat de bosrandbiotoop opschuift. Wel gaat de kolonie van rode bosmier in de tuin verloren.

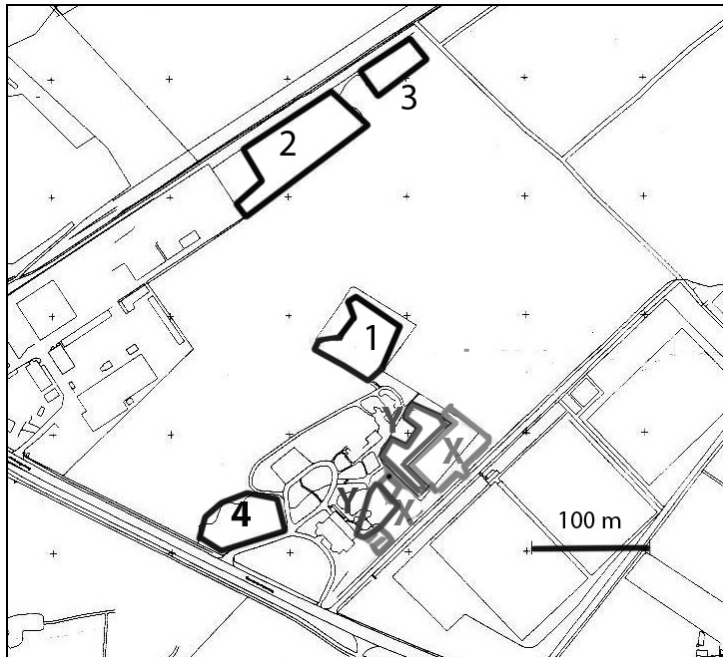
Effect van het plan op beschermde gebieden

Door het bebossen van cultuurgronden in het bosgebied wordt het boshabitat hier versterkt. Ook de verbindingsfunctie van Sonnehaert tussen Krakeling en Woudschoten wordt hierdoor versterkt.

Door ontwikkeling van natuurlijk bos en natuurlijk grasland op de bestaande pony-weide en ruigten vermindert in het midden en noorden van het terrein de cultuurdruk, waardoor er nieuwe mogelijkheden voor wilde flora en fauna ontstaan. Door de bouw en aanleg te concentreren in het aanwezige park in het zuidoostelijk deel blijven de menselijke activiteiten gebundeld. Daardoor is de rust in het overige bosgebied gegarandeerd.

In de Nee – tenzij toets worden effecten op de Ecologische Hoofdstructuur volgens de regels van de provincie Utrecht getoetst.

Balans van winst en verlies aan natuurkwaliteit

Balans van winst en verlies als gevolg van het plan

X	te verwijderen bos en natuurlijk grasland ten behoeve van gebouw en weg
Y	natuurlijk grasland wordt omgevormd naar parkgazon
1,2,3,4	ontwikkeling van bos en natuur op bestaande ruigte, pony-weides en parkweide

Nee-tenzij toets

Onderzoek of de effecten significant negatief zijn ten behoeve van de "Nee-tenzij toets"

Hier wordt gebruik gemaakt van criteria van de provincie Utrecht (2007).

A. Zones met actueel bijzondere ecologische kwaliteit.

1. worden gebieden aangetast waarvan de natuurwaarden "goed" of "uitstekend" zijn?

De enige gegevens hierover komen uit de onderzoeken op het terrein zoals weergegeven in dit rapport. Op grond van de samenstelling van de bossen moet hier de conclusie zijn dat de natuurwaarden "redelijk" zijn. De provincie Utrecht geeft voor een puntwaarneming in het noordelijke bos de aanduiding: "natuurwaarde redelijk". Er worden dus geen bijzondere ecologische kwaliteiten aangetast.

2. worden oude boskernen van de categorie "zeer waardevol" of "bijzonder waardevol" aangetast?

Er zijn geen oude boskernen aangeduid in het plangebied. Uit het onderzoek komt naar voren dat het oostelijk deel van het plangebied uit oud gemengd bos bestaat met oud bosflora. Dit bos moet als "waardevol" gezien worden. Er wordt dus geen zeer waardevolle oude boskern aangetast.

3. wordt een prioritair biodiversiteitsgebied aangetast dat geheel of gedeeltelijk in de EHS ligt?

Door de provincie Utrecht wordt het plangebied aangeduid als biodiversiteitsgebied van belang. Er wordt dus geen prioritair biodiversiteitsgebied aangetast.

B. Zones met potentieel bijzondere ecologische kwaliteit

1. wordt de ontwikkeling van natuurdoelen gefrustreerd?

De mogelijkheden voor ontwikkeling van de aangewezen doeltypen op Sonnehaert zien er als volgt uit:

natuurdoeltype	schaal	gebruik	ligging	mogelijkheden
natuurbos	te klein	te intensief	onacceptabel	geen
droge heide	te klein	te intensief	acceptabel	matig
soortenrijk stuifzand	te klein	te intensief	acceptabel	matig
bos met natuurwaarde	goed	acceptabel	acceptabel	veel
soortenrijk grasland	goed	acceptabel	acceptabel	veel

Droog soortenrijk grasland en bos met verhoogde natuurwaarden handhaaft zich op dit moment reeds (zie figuur 2006). Voor heide en stuifzand is de schaal te klein en het gebruik te intensief, om kenmerkende diersoorten een permanent leefgebied te kunnen bieden. Het gebied kan wel als migratieroute voor dieren van deze doeltypen fungeren. Hiervoor is de natuurontwikkeling op de voormalige tuin en weide zeer positief. Het plan verbetert de omstandigheden voor het ontwikkelen van de mogelijke natuurdoeltypen.

C. Aaneengeslotenheid en Robuustheid

1. wordt een gebied verkleind of versnipperd?

Door het aangepaste plan wordt het gebied niet versnipperd. Er is sprake van enige verkleining nabij de randen. Op de schaal van de voorkomende natuurtypen is deze verkleining gering. Er is sprake van een meer robuuste en doorlopende natuurcorridor vanaf Woudschoten naar de Krakeling, door het verwijderen van bergingen en het ontwikkelen van natuur op.

D. Bijzondere soorten

1. zijn er negatieve gevolgen voor beschermde soorten uit tabel 2 en 3 van de Flora - en Faunawet?

Door bebouwing schuiven enkele bosranden op en verdwijnt een klein deel van bos, waardoor het leefgebied van Grote bonte specht, Boomklever, Boomkruiper en potentieel Groene specht en Boommarter verkleind wordt. Deze verkleining is zeer gering in vergelijking met de omvang van het leefgebied dat resteert.

Het leefgebied van de Zandhagedis, Hazelworm en mogelijk Ringslang en Levendbarende hagedis wordt vergroot door de natuurontwikkeling op de voormalige tuin en weiden. Het bestaande biotoop, een vergraste heide met bosopslag, wordt daarmee ongeveer verdubbeld. Dit terreintype maakt ook onderdeel uit van het leefgebied van de Groene specht, waardoor voor deze soort de omstandigheden verbeteren.

Voor Huismus en Gewone dwergvleermuis blijven de mogelijkheden voor verblijfplaatsen en foerageergebieden gelijk.

2. zijn er negatieve gevolgen voor soorten van de Rode lijst of Oranje lijst , die "bedreigd", "ernstig bedreigd" of "bijna verdwenen" zijn?

Het leefgebied voor Zandhagedis en Hazelworm en mogelijk Ringslang en Levendbarende hagedis (in Utrecht bedreigd) wordt ongeveer verdubbeld, door de geplande natuurontwikkeling.

Er vindt een geringe verkleining plaats van oud bos als potentiële nestplaats voor Groene specht en Boommarter (in Utrecht bedreigd). Voedselgebied voor de Groene specht wordt ongeveer verdubbeld, als gevolg van de geplande natuurontwikkeling.

E. Essentiële verbindingen

1. wordt een verbindingszone tussen kerngebieden van de EHS belemmerd of erger?

Er is in dit gebied geen sprake van een ecologische verbindingszone.

2. worden foerageerroutes en migratieroutes in de EHS belemmerd of erger?

Door het plan wordt de natuurlijke corridor van Krakeling naar Woudschoten voor dieren en planten van bos en heide versterkt. Dit gebeurt door het verwijderen van gebouwen en het ontwikkelen van natuur op cultuurgrond. Samen met het verwijderen van het Henri Dunanthuis op Woudschoten in dezelfde corridor, is sprake van grote verbetering. Er worden nog geen maatregelen getroffen aan de doorsnijdende Woudenbergse weg, maar deze worden wel zinvoller.

Conclusies over het plan

Sonnehaert kan door het plan de functie van natuurverbinding tussen Krakeling en Woudschoten beter vervullen. Bij het realiseren van het plan dient men rekening te houden met de hazelworm en boombewonende broedvogels en paarplaatsen van vlermuizen op parkbomen. Voor de hazelworm dient ontheffing aangevraagd te worden. Voor alle soorten is een goedgekeurd activiteitenplan nodig.

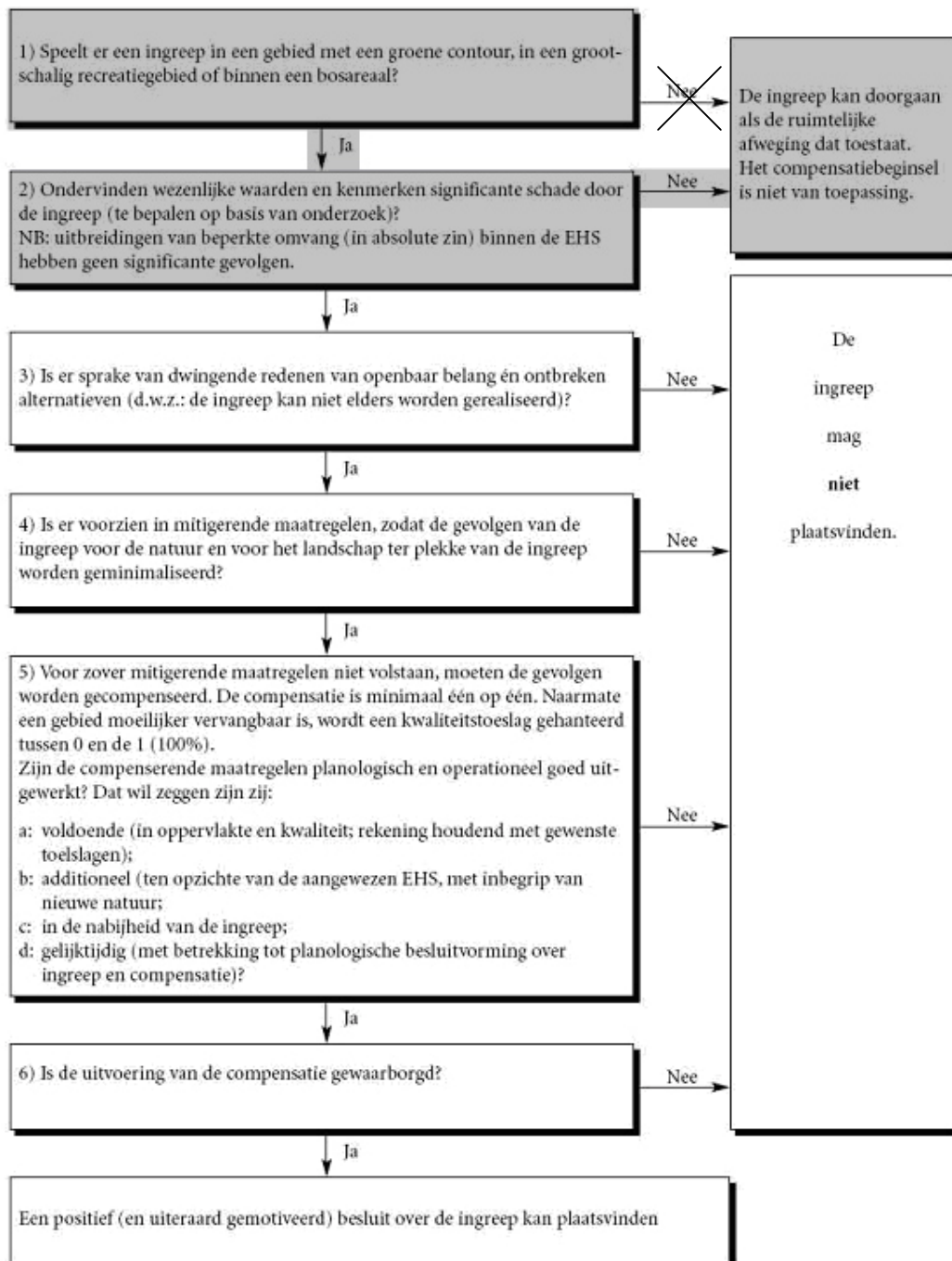
De terreinen 1,2,3,4 zullen omgevormd worden naar bos en natuur. Dit is ter vervanging van het verwijderde loofbos en oude parkbos en van de graslanden binnen het bouwvlak die een parkbeheer zullen krijgen.

Er is hier geen sprake van natuurcompensatie, maar van kwaliteitsverbetering.

Er zijn enkele negatieve effecten op natuurwaarden. Deze zijn zeer kleinschalig en de duurzame instandhouding van deze natuurwaarden in en rond Sonnehaert komt niet in gevaar. Er is dus geen sprake van significant negatieve effecten. Er zijn daarentegen vele positieve effecten op deze natuurwaarden, waardoor hun duurzame instandhouding versterkt wordt. In het kader van het Nee-tenzij beginsel voor de EHS (Utrecht, 2006) kan het plan daarom doorgaan.

De genoemde maatregelen dienen dan wel uitgevoerd te worden.

Uitvoering "Nee - Tenzij toets" bij ingrepen in de Ecologische Hoofdstructuur

Aanbevelingen

Advies voor beheer en inrichting

Bij het beplanten en beheren van de cultuurgronden zou een deel open moeten blijven ten behoeve van reptielen. Deze open plekken kunnen stapstenen zijn in de verbinding tussen Krakeling en Woudschoten voor deze soortgroep. Het geheel bebossen geeft minder positieve effecten.

Plant daarom niet meer dan de hoeveelheid bos die in het plan verwijderd wordt en beheer de rest als droog schraalland/heide en ruigte. Het bos kan het beste met eik, berk en grove den aangelegd worden. De ruigte/schraalland hoeft maar 1 x per 2 jaar gemaaid te worden om verbossing te voorkomen.

Zorgplicht Soortbescherming

Voor alle soorten geldt de zorgplicht (art. 2 Flora – en Faunawet).

Dit houdt in dat de ingreep op zodanige wijze dient plaats te vinden, dat de schade aan alle soorten beperkt wordt.

Men dient bij de uitvoering rekening te houden met kwetsbare perioden van soorten (voortplantingstijd, overwintering).

Alle beschermde soorten die tijdens de ingreep aangetroffen worden dienen verplaatst of beschermd te worden, zodat zij behouden kunnen blijven.

Vaak is hiervoor deskundige begeleiding nodig bij de uitvoering van het plan.

Voorstel voor het activiteitenplan

De ingrepen in het parkbos en op het grasveld kunnen goed in de winter uitgevoerd worden. Er zijn dan geen vogels aan het broeden. Velling van bomen dient te gebeuren vóór half maart.

Tussen oktober en maart is er kans op overwinterende hazelwormen in het noordelijke bos en tussen maart en juli broeden er vogels.

Geleidelijke verwijdering van dit bos, voor zover nodig blijkt tijdens het gebruik in de toekomst, is een goede optie. De periode in oktober en in april is hiervoor het beste, omdat alle soorten dan mobiel zijn maar geen vaste verblijfplaatsen (meer) bezetten.

Eventueel aanwezige beschermde soorten kunnen zich dan geleidelijk uit dit gebied terugtrekken, voor zover dit nodig is.

Bronnen

- Brandhof, P. M. van den, 2007. Uitbreiding parkeerterrein Conferentiecentrum Woudschoten en de EHS. Toetsing van de voorgenomen ontwikkeling aan het "Nee-tenzij"-regime. Rapport 07-261. Ecogroen bv. Zwolle.
- Bijtel, H. van de, 2005. Onderzoek naar amfibieën en reptielen rond de Krakeling en Kozakkenput. Bureau van de Bijtel/ Het Utrechts landschap.
- Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004. Besluit 2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.
- Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2005. Tabellen beschermde soorten onder de Flora- en Faunawet. 2005-18270.
- Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009a. Besluit 2009/25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.
- Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009b. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten. Doc. 2009-0827
- Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009c. Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet
- Mulder, P., L. van Nierop, M. Oude Elfrink, R. Pieterse, A. Roosken en C. P. M. Zoon, 1995. Masterplan Woudenbergseweg e.o.. Maatschap voor ruimtelijke Ordening, Amersfoort.
- Waarneming.nl, 2010. Gegevens van de Boommarker.
- Regeling, J, 2009. Contra-expertise onderbouwing flora en fauna in Ruimtelijke onderbouwing landgoed Sonnehaert Zeist.
- Utrecht provincie, 1998. Werkdocument Soortenbeleid onderdeel Fauna.
- Utrecht provincie, 2002. Werkdocument Soortenbeleid onderdeel Flora.
- Utrecht provincie, 2006. Handleiding Bestemmingsplannen. Servicedeel.
- Utrecht provincie, 2007. Uitwerking aspecten bij beoordeling van significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden in de EHS.
- Vries, E. de, 2002. Flora- en Fauna-inventarisatie voormalig fabrieksterrein Sigma-coatings en landgoed Sonnehaert, Zeist. Ecogroen advies b.v. Zwolle.
- Vries, E. de, 2005. Ecologisch onderzoek Sonnehaert, Zeist. Ecogroen advies b.v. Zwolle.
- Zeist, gemeente, 2010. Opmerkingen Groen bij het Voorontwerp Bestemmingsplan Sonnehaert.
- Zoon, C.P.M., 2007. Natuuradvies Sonnehaert.. Zoon buro voor ecologie.
- Zoon, C.P.M., 2009. Aanvullend terreinbezoek en advies over flora en fauna op Sonnehaert (Zeist), n.a.v. contra-expertise van Regeling. Zoon buro voor ecologie.
- Zoon, C.P.M., 2010a. Natuurtoets KNVB. Zoon buro voor ecologie.
- Zoon, C. P.M., 2010b. Aanvullend onderzoek beschermde soorten KNVB Zeist, Zoon buro voor ecologie.

Bijlage 1

Z o o n

buro voor ecologie

Witharenweg 10
NL - 7738 PG Witharen
telefoon: 0523 - 676470
mobiel: 06 - 22682040
e-mail: zoon-ecologie@freeler.nl

aan: gemeente Zeist
N. Kolff

datum: 101109

kenmerk: cz/sonnehaert/4th opinion

betreft: aanvullend terreinbezoek flora en fauna op Sonnehaert (Zeist)

Op 26 oktober 2009 is een terreinbezoek afgelegd op het landgoed Sonnehaert in Zeist, naar aanleiding van een contra expertise door J. Regelink op 20 april 2009.. De conclusie van deze contra expertise was dat het onderzoek naar vleermuizen en spechten onvoldoende was geweest en naar andere soortgroepen verouderd.

Aan de hand van de plankaart is in het terrein onderzocht of er mogelijk bomen met verblijfplaatsen van spechten of vleermuizen zullen moeten verdwijnen, of bij de sloop van het bijgebouw vleermuisverblijfplaatsen in het geding kunnen zijn en of er mogelijk verblijfplaatsen van de hazelworm bedreigd worden.

De volgende zaken, voor bovengenoemde soorten van belang, worden beoordeeld:

1.

Voor het nieuwe gebouw zal een strook jonge bomen in de noordoostelijke bosrand verwijderd worden. De bosrand zal daardoor verschuiven. Verder zal een deel van de aanplant langs de laan op de zuidoostgrens met jonge krent, beuk en fijnspar, en oude douglasspar, zilverden en fijnspar moeten verdwijnen.

2.

Ten behoeve van een ondergrondse verbinding tussen huis en nieuwbouw zullen enkele oude Taxus en enkele middeloude larix moeten verdwijnen.

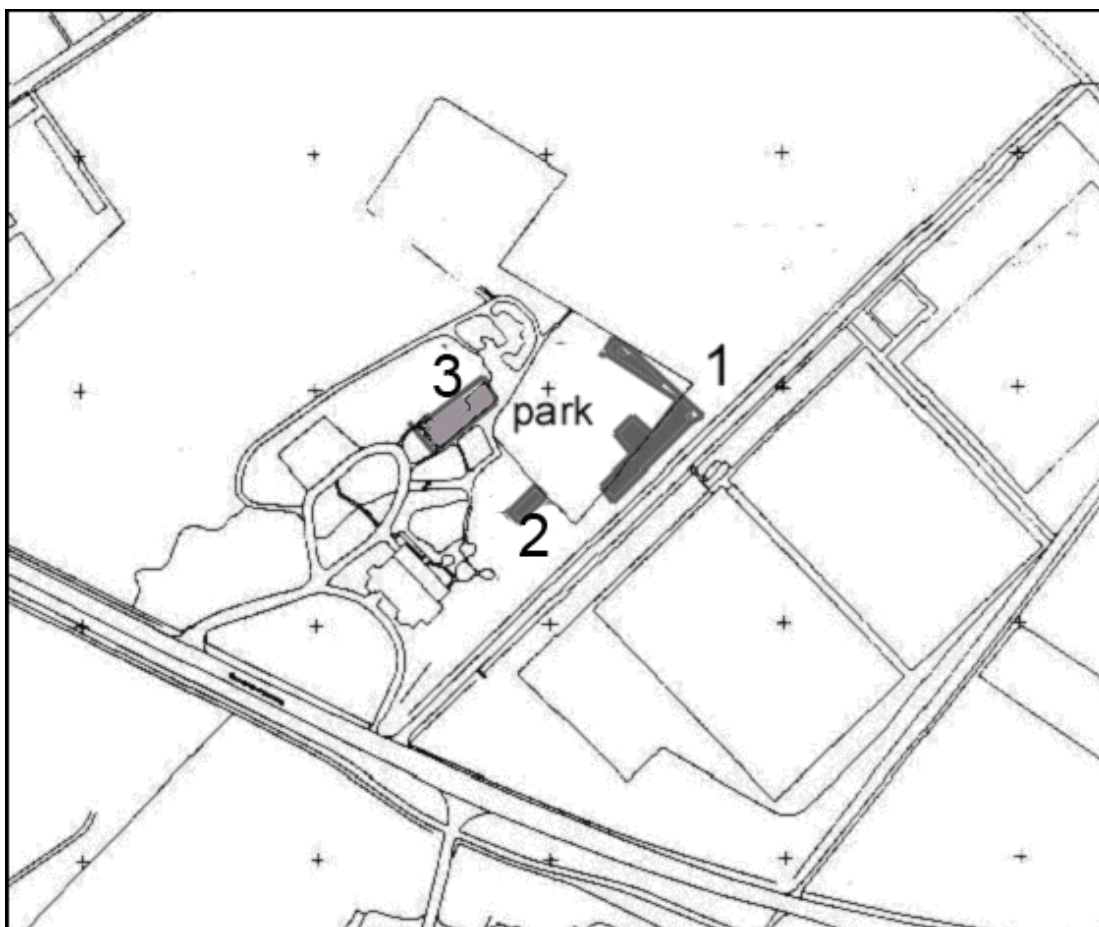
Geen van de genoemde bomen vertoont enige holte, die in gebruik zou kunnen zijn als verblijfplaats voor spechten of vleermuizen. De bodem onder deze bomen is spaarzaam begroeid en zonder veel doodhout. Het is geen geschikte biotoop voor de Hazelworm. Hazelworm-biotopen liggen elders in het parkje en verder weg op open plekken in het bos.

3.

Het bijgebouw, dat gerenoveerd zal worden, is van binnen en buiten onderzocht. Het is niet te verwachten dat er een vleermuisverblijfplaats aanwezig is. Het dakbeschot sluit naadloos aan op de muur en het dak is sluitend afgetimmerd. Het blijft echter altijd mogelijk dat er enkele gewone dwergvleermuizen of laatvliegers in dit pand verblijven. Deze soorten leven niet het hele jaar door in kolonies.

Park.

Ten gevolge van een andere inrichting van het park tussen de bestaande en nieuwe gebouwen, zullen enkele oude douglassparren, een doorgeschoten beukenhaag en een begroeiing van Japanse duizendknoop moeten verdwijnen. Dit onderdeel valt niet onder de bouwvergunning. Het is ook geen verplicht onderdeel van het plan. Ook in deze bomen zijn geen verblijfplaatsen te ontdekken. In de ondergroei zijn mogelijk wel verblijfplaatsen van Hazelworm aanwezig. In de directe omgeving hiervan zijn echter ook veel geschikte plaatsen voor de hazelworm, die intact blijven.

globale aanduiding in de tekst genoemde plaatsen (geen exacte oppervlakte)

Werkprotocol.

Bij de te vellen bomen hoeft alleen rekening gehouden te worden met broedvogels, niet met spechten of vleermuizen. De bomen zullen daarom vóór het broedseizoen (rond half maart) geveld moeten zijn.

Enkele weken voor de start van de verbouw van het bijgebouw dient dit ongeschikt gemaakt te worden voor vleermuizen, nadat de winterslaap voorbij is en nog voordat er zomerkolonies gevormd zijn. In de periode maart – april zullen voorafgaand aan het werk de spouw en de zolder geopend moeten worden (tocht) waardoor vleermuizen hier niet alsnog hun kolonies zullen gaan vormen.

Door bij de herinrichting van het park te werken volgens een goedgekeurd activiteitenplan, kan de initiatiefnemer de eventueel aanwezige hazelwormen in het park behouden.

Conclusie

De contra expertise van Regelink geeft aan dat een ontheffing van de Flora en Faunawet waarschijnlijk niet geweigerd zal worden. Het terreinbezoek op 26 oktober 2009 bevestigt dit.

Voor het verlenen van vergunning voor een ruimtelijke ontwikkeling is het voldoende om na te gaan of de ontheffing Flora en Faunawet verleend zal worden. Als de initiatiefnemer zich aan de voorgestelde protocollen houdt, zal de instandhouding van vleermuizen, hazelwormen en spechten niet in het geding zijn. Ontheffing zal naar verwachting dan inderdaad verleend worden.

De initiatiefnemer wordt dan ook geadviseerd om een ontheffing aan te vragen van de flora en faunawet bij Dienst Regelingen van LNV.